

Dr. Lojze Marinček – sedemdesetletnik

Gozdarji in fitocenologi doma in v svetu ga poznajo kot pomembnega raziskovalca na področju gozdne fitocenologije, širša slovenska javnost pa se ga spominja kot zelo markantnega in uspešnega ministra za znanost in tehnologijo v prejšnji vladi Republike Slovenije. Dr. Lojze Marinček, univ. dipl. inž. gozdarstva, fitocenolog in znanstvenik, je v letošnjem letu dopolnil sedemdeset let. Komaj verjeten podatek za vse, ki ga dobro poznajo, saj ga kljub visokemu jubileju ni zapustila mladostna zagnanost in delovna vnema. Znan po neizčrpnosti zakladnic idej še vedno aktivno sodeluje pri projektih na Biološkem inštitutu, kjer svoje bogato znanje prenaša na mlajši rod.

Dr. Marinček se je rodil leta 1932 v Ljubljani kot osmi od devetih otrok v družini. Imel je težko mladost, saj mu je že v mladih letih umrl oče in je tako moral delno skrbeti za družino, da se je prebila skozi težka vojna in povojna leta. Maturiral je leta 1951 in leta 1959 diplomiral na gozdarskem oddelku Biotehniške fakultete v Ljubljani.

S fitocenologijo se je približe seznanil že tekom študija. V letih 1955 in 1956, ko je služboval pri Komisiji za gozdnogojitveni in meliorativni načrt OLO Radovljica.

Tu je bil prof. dr. Vlado Tregubov tisti, ki ga je ob kartiranju Zgornjesavske doline prvi navdušil za fitocenologijo. Njegov prvi učitelj fitocenologije pa je bil dr. Živko Košir, s katerim se je seznanil, ko se je po diplomu in odslužnemu vojaškemu roku leta 1961 zaposlil pri Biroju za gozdarsko načrtovanje v Ljubljani. Tu je delal kot fitocenolog in od leta 1971 naprej vodil fitocenološki sektor. V prvih letih službovanja na Biroju za gozdarsko načrtovanje je predvsem kartiral gozdno vegetacijo za potrebe gozdnih gospodarstev in pisal gozdnogojitvene elaborate. Pri proučevanju vegetacije je zbral veliko fitocenoloških popisov, vendar je moral objavljane rezultate svojih proučevanj podrediti praktičnemu delu na Biroju, ki se je financiral z naročili gozdnih gospodarstev.

Boljše razmere za svoje znanstveno delo je dobil leta 1973 z zaposlitvijo na Biološkem inštitutu Slovenske akademije znanosti in umetnosti in doktoriral leta 1976 pri prof. dr. Branislavu Jovanoviću na Univerzi v Beogradu s tezo *Gozdne združbe na klastičnih sedimentih v jugovzhodni Sloveniji*. Leta 1983 je dobil nagrado Sklada Borisa

Kidriča in bil leta 1985 izvoljen v naziv znanstvenega svetnika Znanstvenoraziskovalnega centra SAZU, katere del je leta 1982 postal Biološki inštitut Jovana Hadžija.

Svoje raziskave je osredotočil predvsem na bukove gozdove, ukvarjal pa se je tudi z drugimi tipi gozdov. Pomemben je njegov prispevek k novi omejitvi ilirske fitogeografske province. Precej časa je namenil tudi raziskavam cestnih brežin po vsej Sloveniji.

Pri svojem znanstvenem delu je upošteval tudi ideje in znanja kolegov iz drugih dežel. Tako je veliko sodeloval in prijateljeval s kolegi iz bivše Jugoslavije (prof. dr. Ivom Trinajstićem iz Zagreba, prof. dr. Vitomirjem Stefanovićem in prof. dr. Pavlom Fukarekom iz Sarajeva ter prof. dr. Branimirjem Jovanovićem iz Beograda) in drugih evropskih dežel. Zlasti dragoceni so bili stiki s prof. dr. Liviom Poldinijem z Univerze v Trstu, dr. Walterjem Treppom iz Švice, prof. dr. Kurtom Zukriglom, prof. dr. Erichom Hüblom z Univerze na Dunaju in prof. dr. Paulom Ozendo z Univerze v Grenoblu.

Pri svojem delu je precejšno vlogo dajal povezanosti tal in vegetacije. Pedološko znanje je črpal iz skupnih terenov s pedologom prof. dr. Bogdanom Vovkom in geologinjo prof. dr. Vero Gregorič. Pozneje je v skupnih projektih veliko sodeloval tudi s prof. dr. Francem Lobnikom.

Rezultat njegovega znanstvenega dela je bogata bibliografija. Nemogoče bi bilo na tem mestu prikazati celoten opus znanstvenih del, zato bom v nadaljevanju omenila le najpomembnejša dela iz vsakega področja njegovega delovanja.

Acidofilne gozdove je preučeval že v času, ko še ni bil zaposlen na Biološkem inštitutu. Tako je v delu *Bukov gozd z rebrenjačo* (1970) in *Razvojne smeri bukovega gozda z rebrenjačo* (1973) obdelal bukove gozdove v osrednji Sloveniji. K acidofilnim bukovim gozdovom se je nato še pogosto vračal, tako v sodelovanju s sodelavci (dr. Mitja Zupančič) *Donos k problematiki acidofilnih bukovih gozdov v Sloveniji* (1979), kot tudi v sodelovanju z mlajšimi kolegi (dr. Igor Dakskobler) *Acidofilni jelovobukovi gozdovi predalpskega sveta Slovenije* (1988).

Enega izmed temeljnih rezultatov njegovega raziskovalnega dela predstavlja delo *Bukovi gozdovi*

Kadri in izobraževanje

na Slovenskem (1987). V delu je združil vsa dotedanja vedenja o bukovih gozdovih, kompleksno je obdelal bukove gozdove, ne le vegetacijo, zajel je tudi ekološke razmere, razvojne smeri, gospodarski pomen itd. Posebej moramo poudariti njegovo poznavanje tal in talnih procesov, ki jih je predstavil in povezal s posameznimi fitocenozami. S tem delom pa se njegove raziskave bukovij še zdaleč niso zaključile. Sledilo je še več razprav, med drugimi dva prispevka, ki jih je pripravil v sodelovanju s svojimi magistranti: *A new subass. of Dinaric altimontane beech forest Ranunculo platanifolii-Fagetum var. geogr. Calamintha grandiflora seslerietosum autumnalis from Mt. Snežnik* (1997) in *Dinaric fir-beech forests (Omphalodo-Fagetum) on Blegoš* (1998).

Zelo pomemben del njegovih znanstvenih raziskav predstavljajo tudi raziskave gozdov belega gabra. Prvi prispevek o gabrovih gozdovih je objavil leta 1975 v delu *Gozdna vegetacija Moravske doline na miocenskih kamninah*, kjer je objavil fitocenološko tabelo o acidofilnem in higrofilnem gabrovju. V tem delu je obdelal tudi bukove, borove, jelkine in jelševe gozdove. Fitocenološke raziskave teh gozdov je povezal s talnimi profili. Podoben način je uporabil tudi v delu *Gozdne združbe na klastičnih sedimentih v jugovzhodni Sloveniji*, kjer je svoje raziskave še poglobil z obširnim opisom ekoloških razmer v združbah. Pomembna je njegova razprava *Zur Nomenklatur der Hainbuchenwälder des Erythronio-Carpinion* iz leta 1994, v kateri je postavil podzveze ilirskih gozdov navadnega gabra. V novejšem času pa je v sodelovanju s sodelavcem dr. Andražem Čarnijem, v razpravi *Die Unterverbände der Hainbuchenwälder des Verbandes Erythronio-Carpinion betuli* (2000) utemeljil podzveze zveze *Erythronio-Carpinion* z obširnim tabelarnim gradivom.

V zadnjem času se je lotil tudi dolgo časa zapostavljene teme proučevanja gozdov plemenitih listavcev. Tako je objavil *Prispevek k poznavanju gozdov plemenitih listavcev v Sloveniji* (1995). Predlagal je tudi izvorno uvrstitev in poimenovanje gozdov plemenitih listavcev v podzvezo *Lamio orvalae-Acerenit*, ki pa žal, ni bila objavljena v skladu z mednarodnim kodeksom fitocenološke nomenklature. Pozneje je raziskave nadaljeval kot mentor magistrantki in v soavtorstvu floristično in ekološko utemeljil glavne združbe gozdov gorskega javorja v Sloveniji.

Sodeloval je tudi pri uskladitvi imen naših združb z imeni, ki jih uporabljajo v Evropi. Tako je skupaj s slovenskimi, avstrijskimi in italijanskimi kolegi objavil več člankov, ki predstavljajo nomenklatorično revizijo do sedaj opisanih sintaksonov, npr. *Nomenklatorische Revision der Illyrischen Buchenwälder (Verband Aremonio-Fagion)* (1993).

Dr. Marinček je začel kartirati vegetacijo že v 60-tih letih, ko je bil zaposlen na Biroju za gozdarsko načrtovanje. Na Biološkem inštitutu se je vključil v projekt Vegetacijska karta Jugoslavije. Hkrati pa je s svojimi sodelavci (dr. Mitja Zupančič, dr. Ivo Puncer) posegel tudi v teoretična vprašanja kartiranja vegetacije, npr. *Razvojna pota proučevanja in kartiranja vegetacije v Sloveniji* (1972). Sedaj pa pripravlja za tisk *Vegetacijsko karto gozdnih združb Slovenije 1:400.000* s komentarjem.

Spremembe pri dotedanji fitogeografski delitvi Slovenije je skupaj s sodelavci (dr. Mitja Zupančič, dr. Ivo Puncer, mag. Andrej Seliškar) predlagal leta 1987: *Consideration on the phytogeographic division of Slovenia*. Pozneje je sam na podlagi conalne vegetacije na novo omejil ilirsko florno provinco: *Contribution to demarcation and phytogeographic division of the Illyrian floral province, based on vegetation and flora* (1994).

Ko je delal na Biroju za gozdarsko načrtovanje in delno tudi potem ko se je zaposlil na Biološkem inštitutu, se je ukvarjal s prenosom rezultatov raziskav tudi v gozdarsko prakso. Izdelal je številne rokopisne elaborate ter objavil pa je tudi nekaj teoretičnih prispevkov na to temo, npr. *Gozdna združba kot osnova za določanje rodovitnosti rastišč* (1971).

Ukvarjal se je tudi s cestnimi brežinami. Pri njihovi sanaciji je uporabljal izsledke fitocenologije in poskušal vzpostaviti prvotno vegetacijo. V primerjavi z dragimi tehničnimi ukrepi so ti posegi cenejši, rekonstrukcija naravne vegetacije pa pripomore tudi k lepšemu izgledu brežine. Tako tudi na cestnih brežinah varujemo našo naravno dediščino. Rešitve je predlagal v rokopisnih elaboratih in strokovnih člankih, npr. *Biološki, krajinski in naravovarstveni vidik urejanja cestnih brežin in obcestnega prostora* (1999).

Poleg tega pa je dr. Marinček tudi našel čas, da je pisal prispevke za Krajevni leksikon, Enciklopedijo Slovenije in druge publikacije. Tako je, skupaj s prof. dr. Tonetom Wrabrom napisal več poljudnoznanstvenih knjižic v zbirki *Vodniki po loškem ozemlju* (1977, 1978, 1980).

Poleg obsežnega znanstvenega dela je dr. Marinček vedno sprejemal tudi organizacijske naloge. Od 1979 do 1983 je bil predsednik komisije za tisk pri SAZU. Istočasno je bil član komisije za tisk in mednarodne sestanke pri Raziskovalni skupnosti Slovenije. Od 1981 do 1983 je bil predsednik konferenc delegacij raziskovalnih organizacij občine Ljubljana Center. Od 1981 do 1985 je bil sekretar Vzhodnoalpsko-dinarskega društva za proučevanje vegetacije. Leta 1982 je v okviru društva organiziral mednarodno ekskurzijo po slovenskih in hrvaških gabrovih gozdovih. Imenovan

Kadri in izobraževanje

je za koordinatorja za projekt Vegetacijska karta Alp za področje Slovenije. Bil je član razširjenega predsedstva Vzhodnoalpsko-dinarskega društva, član odbora za Vegetacijsko karto Jugoslavije in član redakcijskega odbora revije Ekologija. Je član mednarodnega društva za proučevanje vegetacije, Vzhodnoalpskega-dinarskega društva za proučevanje vegetacije in drugih znanstvenih in strokovnih združenj.

Vedno željan novih izzivov je leta 1997 prevzel zelo odgovorno funkcijo ministra za znanost in tehnologijo v vladi Republike Slovenije. Bil je izredno dejaven minister, ki se je veliko pojavljal v medijih in uspešno propagiral znanost. Zavzemal se je za pospeševanje znanja, ki nam omogoča, da ustvarjalno črpamo iz zakladnice svetovnega znanja ter vanj tudi vlagamo svoja spoznanja. Pomembna so njegova prizadevanja za ohranitev naravne in kulturne dediščine, saj se bo z vstopom v Evropsko unijo ogroženost naše narodnostne identitete povečala. Zato je bilo z njegovo podporo ustanovljeno raziskovalno področje Naravna in kulturna dediščina. Želel je vzpodbuditi tudi svoje naslednike, da bi skrbno bdeli nad raziskavami naše pokrajine, slovenskega človeka in njegove kulture. Funkcijo je opravljal do konca leta 2000. V času od decembra 1998 do marca 1999 pa je bil tudi v.d. ministra za obrambo.

Poudariti pa velja, da tudi v času svojega ministirovanja ni opustil raziskovalnega dela in je sprti objavljajl rezultate svojih raziskav ter bil vedno

na razpoložo z nasveti svojim sodelavcem, bodisi na terenu ali v kabinetu.

Upokojil se je leta 2001. Kljub upokojitvi dr. Marinček še vedno sodeluje z Biološkim inštitutom, kjer vodi obširen projekt Biocenska zgradba pragozdov v Sloveniji in ciljni raziskovalni projekt Vegetacijska karta gozdnih združb Slovenije 1:50.000. Z svojim obsežnim znanjem in dolgoletnimi izkušnjami sodeluje pri raziskavah pragozdov Slovenije in pri pripravi kart za objavo. Ob njegovem sodelovanju je bila pripravljena karta gozdnih združb Slovenije 1:400.000 in komentar k njej.

Sodelavci na Biološkem inštitutu cenimo njegovo nesebično pomoč. Prepričani smo, da njegova življenska sila in ustvarjalnost še dolgo ne bosta upešali ter, da se njegova bogata zakladnica idej še dolgo ne bo izčrpala. Upamo, da bomo skupaj dokončali še marsikateri skupni projekt in domislili še mnogo idej.

Ob njegovi 70-letnici mu želimo še mnogo usvarjalnega zagona, vedrega razpoloženja, veselja in uspehov, tako v družinskem krogu, kot med svojimi kolegi. Torej, še na mnoga leta!

Opravičilo: V prispevku Simpozij "Vegetacije Slovenije in sosednjih območij 2001" – Ljubljana 22-24. november 2001, Gozd. V. 1/2002 je bil dr. Lojze Marinček pomotoma promoviran za akademika. Za neljubo napako se opravičujemo.

Uredništvo

Društvene vesti

Tematski vikend DŠG: Divjad in lovstvo, Prekmurje, 2002

V Društvu študentov gozdarstva smo od 1. do 3. 3. 2002 organizirali za svoje člane tematski vikend v Prekmurju na temo Lovstvo in divjad. Pokrajino čez Muro smo si izbrali predvsem zaradi njene relativne anonimnosti med našimi študenti, nekateri med nami so bili v Prekmurju prvič. Marsikdo si je poprej predstavljal Prekmurje kot melanholični, zamočvirjeni in v meglo odeti svet na robu Panonske nižine, kjer je mladost preživljal Miško Kranjec in katerega opeva Vlado Kreslin. Tudi pri predavanjih je ta pokrajina omenjana bolj ali manj le kadar je govora o črni jelši.

15 nadebudnih in vedoželjnih študentov se nas je nastanilo v Domu NOB na Vaneči na Goričkem. Petkov večer smo izkoristili za teoretično segrevanje. Vsak izmed nas je predstavil kratek seminar o določeni živalski vrsti, poudarek je bil na prekmurski divjadi. V sobotno jutro smo se zbudili spočiti in pripravljani za obisk Gojivtenega lovišča Kompas v

Petrovcih. Tu nas je gostoljubno sprejel direktor GL g. Geza Bačič. Za uvod nam je pripravil izčrpno predavanje o specifikah posamezne divjadi, o načinu gospodarjenja s to divjadjo, o lovskem turizmu..., največ pa smo izvedeli o problemih s katerimi se soočajo v GL Kompas. Predavanje se je razvilo v zanimivo in razgibano debato, v kateri nam študentom kar ni hotelo zmanjkati vprašanj, preudarni g. Bačič pa je potrpežljivo razlagal. Lakota je hujša od vedoželjnosti, zato je bil naš pogovor prekinjen, ko smo zavohali omamno ostri vonj bograča. Osebe GL je ponovno izkazalo svojo gostoljubnost. Sledil je praktičen ogled obor in voljer za vzgojo fazanov in jerebic, kjer smo bili poučeni še o vzreji in gojitvi teh dveh vrst divjadi. Na tem mestu se nam je pridružila tudi dr. Marjana Adamič, biologinja in strokovnjakinja za vidro, ki se že nekaj let ravno na tem območju ukvarja z monitoringom te zanimive obvodne živali. Ogedalali smo si značilne